

Bon Tera Bonaire
Plantage Aruba 40
Kralendijk, Bonaire
Caribisch Nederland

Aan: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Kralendijk, 30 september 2019

Betreft: internetconsultatie wetswijziging watertarief Caribisch Nederland

Geachte heer/mevrouw,

Het bestuursakkoord wat vorig jaar november is gesloten tussen Nederland en Bonaire heeft als een van de pijlers opgenomen de land- en tuinbouw op Bonaire te stimuleren waardoor men minder afhankelijk wordt van geïmporteerd voedsel. Verse groenten en fruit op Bonaire zijn schaars en geïmporteerd voedsel is relatief duur. Daarnaast heeft door de lange reistijd van geïmporteerd voedsel dit een grotere bederfelijkheid dan lokaal vers geproduceerd voedsel. Al meermaals is zichtbaar geworden dat Bonaire op dit punt erg kwetsbaar is door volledig afhankelijk te zijn van import. Schappen van groenten en fruit in supermarkten zijn soms dagen achter elkaar leeg, wat bovendien meerdere oorzaken in de transportketen kan hebben. Vaak is dit te wijten aan een overmacht situatie zoals bijvoorbeeld onstuimig weer of het kapotgaan van een laadkraan op buureiland Curaçao.

Land- en tuinbouw bieden Bonaire naast minder afhankelijkheid van import meer voordelen. Zo zorgt agrarische ontwikkeling voor diversificatie van de kleine economie op het eiland. Er worden meer banen gecreëerd en versere groenten, fruit, zuivel en vleesproducten zijn smaakvoller en langer houdbaar. Bovendien kunnen verse groenten en fruit bijdragen aan een gezondere levensstijl en past eigen productie perfect in het blue destination programma. Kortom; een stimulerende maatregel vanuit overheidswege voor meer eigen productie is een goede zaak.

Echter; om duurzame landbouw mogelijk te maken is het van belang dat er altijd voldoende en goed water beschikbaar is om te irrigeren en besproeien van gewassen. Op de benedenwindse eilanden, Bonaire, Aruba en Curacao is dit middels neerslag niet het geval. Vaak valt de regen in een relatief korte periode tussen de maanden november-januari en is het gedurende het overige deel van het jaar erg droog. (zie bijgaand de gemiddelde neerslag maandsom op basis van gegevens verzameld tussen 1970-2000 afkomstig van data van Flamingo Airport, Bonaire). Door klimaatverandering zou het goed kunnen dat dit de laatste decennia gemiddeld nog minder is geworden. Gemiddelden kunnen bovendien naar boven worden getrokken door enkele natte jaren die zijn afgewisseld met nog drogere jaren. Voor een duurzame landbouw onberekenbaar en een knelpunt om groenten en fruit te telen.

Om op een duurzame manier landbouw te bedrijven is er dus een grote afhankelijkheid van zoet drinkwater. Dit water is vergeleken met de rest van de wereld al kostbaar te noemen, wat te maken heeft met het productieproces en de kleine schaal waarop dit wordt gedaan. Tel daarbij op dat voor agricultuur vanwege de tropische temperaturen en de voortdurend aanwezig zijnde sterke windkracht veel water nodig is, dat het gebruik hoog is en dus dubbel kostbaar is vanwege hoog verbruik en hoge kosten.

Vorig jaar april is er een nieuwe tariefstructuur gekomen voor water die elke m³ water even duur maakt, voor zowel bedrijven als huishoudens en het vastrecht verschil deels subsidieert. De kleinste aansluitingen krijgen een subsidie op vastrecht waarbij zij minder betalen dan grootverbruikers wat vaak resorts zijn. Een eerlijke verdeling daar dit ook het kostendekkende tarief is, echter nog steeds is zoet drinkwater zo'n 4x duurder dan in Nederland met 4,44 \$/m³ ten opzichte van gemiddeld 1€ /m³ in Nederland.

Nu is kort na vorig jaar april een nieuw plan ontstaan om de tariefstructuur weer aan te passen naar de oude structuur met daarin een grootverbruik staffel. De maatregel blijkt te zijn geïnitieerd, door de overheid om de kleinverbruikers die iets meer zijn gaan betalen t.o.v. het vorige tarief wederom te ontzien. Daar eerder het progressieve stelsel gold en grootverbruikers veel meer betaalden dan kleinverbruikers, zijn

kleinverbruikers er iets op achteruit gegaan. Uiteraard wil de kleinverbruiker (minder dan 13 m³/maand) terug naar het oude stelsel als hem/haar dit minder kost per maand vanuit deze groep verbruikers is dit te begrijpen.

Als we echter teruggaan naar landbouw en de daarmee door de Nederlandse en Bonairiaanse overheid gemaakte plannen kan een verandering van de waterprijstariefstructuur desastreuze gevolgen hebben. Water is van levensbelang voor plant en dier en daar zijn we op Bonaire, voor zover we geen reverse osmose installatie langs de zee hebben, geheel voor van het WEB afhankelijk. Alternatieven voor regenwater zoals putten blijken een groot deel van het jaar droog te staan en bovendien ook veel te zout water te genereren. Het huidige tarief van WEB reverse osmose water (drinkwater) is hoog, zou lager moeten voor landbouw maar is op een eerlijke manier tot stand gekomen en lijkt net mogelijkheden te genereren voor tuinbouw. Mocht dit stelsel gaan veranderen in het nadeel van grootverbruikers, dan zal dit hoe dan ook desastreuze gevolgen geven voor de levensvatbaarheid van de spaarzame bedrijven die in de landbouwsector op dit moment actief zijn. Een allesbehalve stimulerende maatregel van de overheid om landbouw mogelijk te maken, juist het tegenovergestelde. Deze maatregel staat daarmee haaks op hetgeen eerder in het bestuursakkoord is besloten de landbouw te stimuleren.

Een reden waarom ik deze brief heb geschreven is dat ik dit jaar ben begonnen met mijn tuinbouwbedrijf op Bonaire en voor 100% afhankelijk ben van WEB water. Vanuit mijn ervaring met teelt op Bonaire durf ik zelfs te stellen dat vruchtdragende gewassen zoals tomaat, peper, komkommer, watermeloen etc. in een progressief stelsel dan eigenlijk niet meer rendabel te telen zijn, wat zonder meer toch kansen zijn met ons tropische klimaat.

Als we kijken wat water op dit moment in het kostenplaatje doet voor mijn bedrijf, dan komen waterkosten vergeleken met de omzet op zo'n 10-15% uit. Hier worden verschillende gewassen mee geteeld waarbij het moeilijk per gewas te zeggen is wat de daadwerkelijke kosten zijn. (N.B. dit is gerefereerd aan de omzet, en dus geen percentage van de kostprijs. Daarin komt de waterprijs nog hoger in uit). Sinds begin 2019 zijn deze gegevens pas voorhanden waardoor we slechts van een beperkt aantal maanden data hebben.

Op dit moment kunnen de producten die ik met mijn bedrijf Bon Tera verbouw op een concurrerende prijs in het schap worden aangeboden. Bij een prijsverhoging van water zullen kostenverhogingen noodzakelijk zijn waarbij we ons uit de markt prijzen. Het rendement zal dus verminderen door hogere kosten die dit soort bedrijven voor de kleinverbruiker gaan betalen. Een hele oneerlijke situatie. Water zal op Bonaire hoe dan ook een hoge kostenpost zijn waar ondernemers van afhankelijk zijn. In het geval van water hebben we daar minimale invloeden op.

Productie bedrijven in de land- en tuinbouw zullen het vanwege de kleinschaligheid van het eiland moeten hebben van een ruimere marge op hun producten om economisch levensvatbaar te kunnen zijn. Dit komt in het geding wanneer het watertariefstelsel voor hen nadelig op de schop zal worden genomen. Zakelijke tarieven zullen daarom nooit de prijs van de huishoudens kunnen dragen, zij zouden maximaal de eerlijke productieprijs moeten betalen waartegen WEB kostendekkend opereert.

Wanneer er structureel meer landbouw op Bonaire gewenst is zal het tarief voor water structureel verlaagd moeten worden (ook het grootverbruiktarief) en zal distributie van water gewaarborgd moeten zijn. Het beste door een leidingstelsel, daar dit op de lange termijn stukken goedkoper is dan watertrucks. Graag zou ik tot slot ook willen wijzen op een brief die door de KVK Bonaire naar het ministerie van landbouw is gestuurd vorig jaar, waarbij gepleit is om het huidige tarief te handhaven!

Tot zover onze mening aangaande de geplande wijzigingen waar we in het kader van het bedrijfsleven en in het bijzonder de agrarische sector, uiterst ongelukkig mee zijn.

Hoogachtend,

Arie Boers
Bon Tera Bonaire
Teeltbedrijf van komkommer, tomaat, slagewassen en diverse kruiden en microgroenten
Tel: +599-7003497